

MITEN KIRJOITAN LASTENSUOJELUSTA

EETTISESTI?

WEBINAARI TOIMITTAJILLE
keskiviikkona 2.12.2020 klo 13-15

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

13:00-13:20

Lastensuojelu: mikä on totta ja mikä on tarua?

Annukka Paasivirta ja Juuli Hurskainen, Lastensuojelun Keskusliitto

13:20-13:35

Lastensuojelu NYT

Tuuli Kotisaari, Vantaan lastensuojelu

13:35-13:50

"Mitä te musta haluatte?" Lastensuojelun kokeneen nuoren ääni mediassa

Aino Taipalus, Osallisuuden aika

13:50-14:05

"Ketä ne oikein on?" Lastensuojelun kokeneen vanhemman puheenvuoro

Mareena Heinonen, Kasper ry

14:15-14:50

Omavalintaiset pienryhmäkeskustelut, case-esimerkkejä ja kysymyksiä

Lastensuojelun kokemusasiantuntijan kanssa

Lastensuojelun lapsen kautta kokeneen vanhemman kanssa

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa

14:50-15:00

Muistilista toimittajalle ja yhteystiedot

Lastensuojelun Keskusliitto

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Kohtaavatko intressit?

Totuus. Tarinat.
Journalistin ohjeet.
Yleisön kiinnostus.

Mun elämä.
Mun läheiset.
Leima.

Salassapito-
velvollisuus.
Asiakassuhde.
Turvallisuus.

Lastensuojelu

- mitä se on ja mitä se ei ole?

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

MITEN KIRJOITAN LASTENSUOJELUSTA

EETTISESTI?

Lastensuojelu on lasten suojelua

Lastensuojelu on lasten suojelua. Se ei ole yksin lastensuojeluviranomaisten toimintaa, vaan on nähtävä myös muita viranomaisia sekä kansalaisia koskettavana asiana.

Lastensuojelulla on kolme perustehtävää: lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä.

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

MITEN KIRJOITAN LASTENSUOJELUSTA

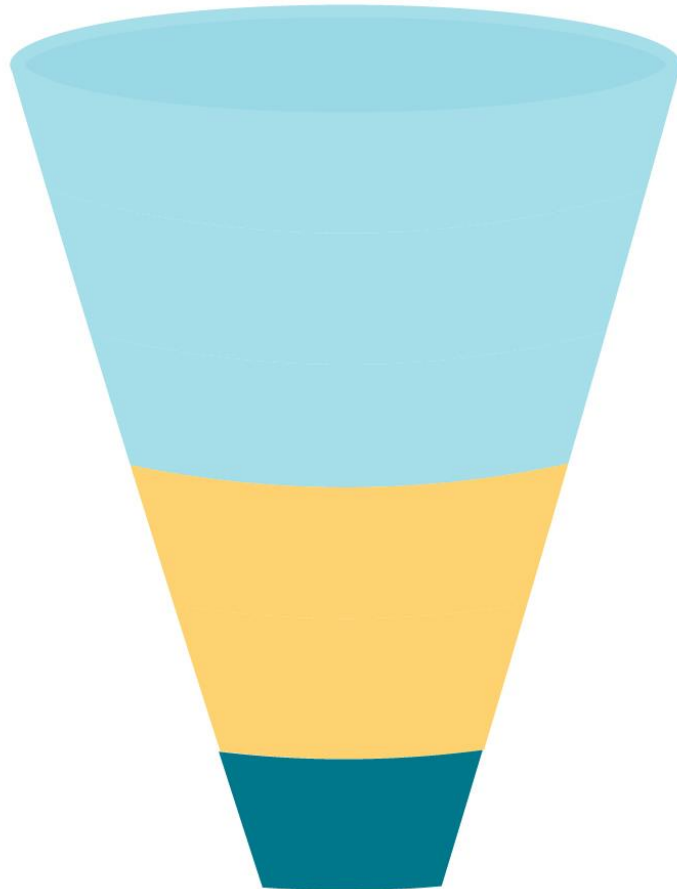
EETTISESTI?

Lastensuojelu on lapsen ja perheen tukena

- Kaikilla lapsilla ja perheillä on joskus vaikeuksia
- Tavoitteena hyvän lapsuuden ja vanhemmuuden tukeminen
 - Lapsella on oikeus hyvään huolenpitoon ja turvaan
 - Lapsen arjessa ensisijainen vastuu näiden oikeuksien toteutumisesta on hänen vanhemmillaan
 - Lastensuojelun tehtävänä on tukea vanhempia lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa

Lastensuojelun rakenne

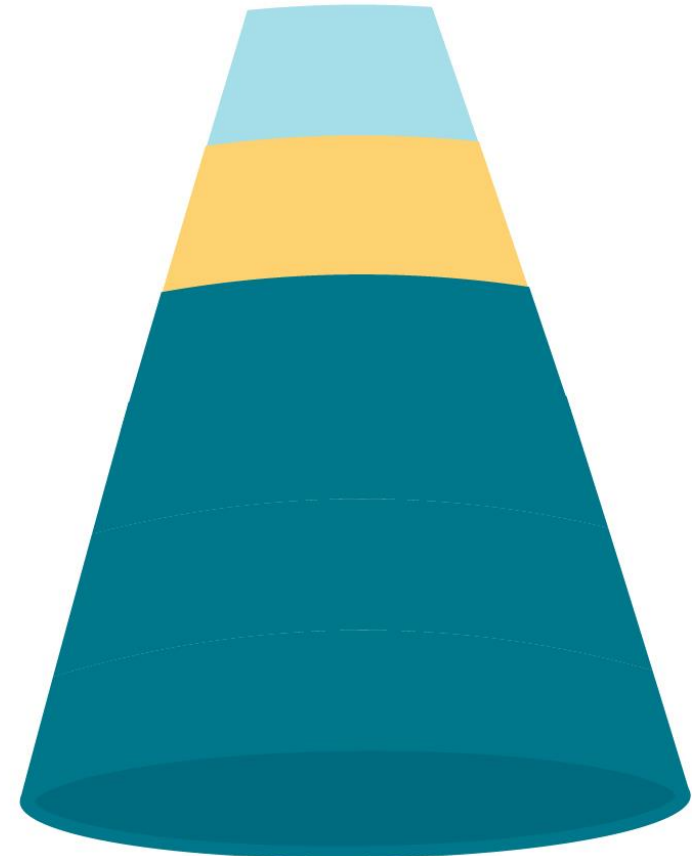

Ehkäisevä lastensuojelu

Avohuolto

Sijaishuolto

Lastensuojelun julkinen kuva

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

Palvelutarpeen
arvio

Avohuollon
tukitoimet

Sijoitus

Kiireellinen
sijoitus

Huostaanotto

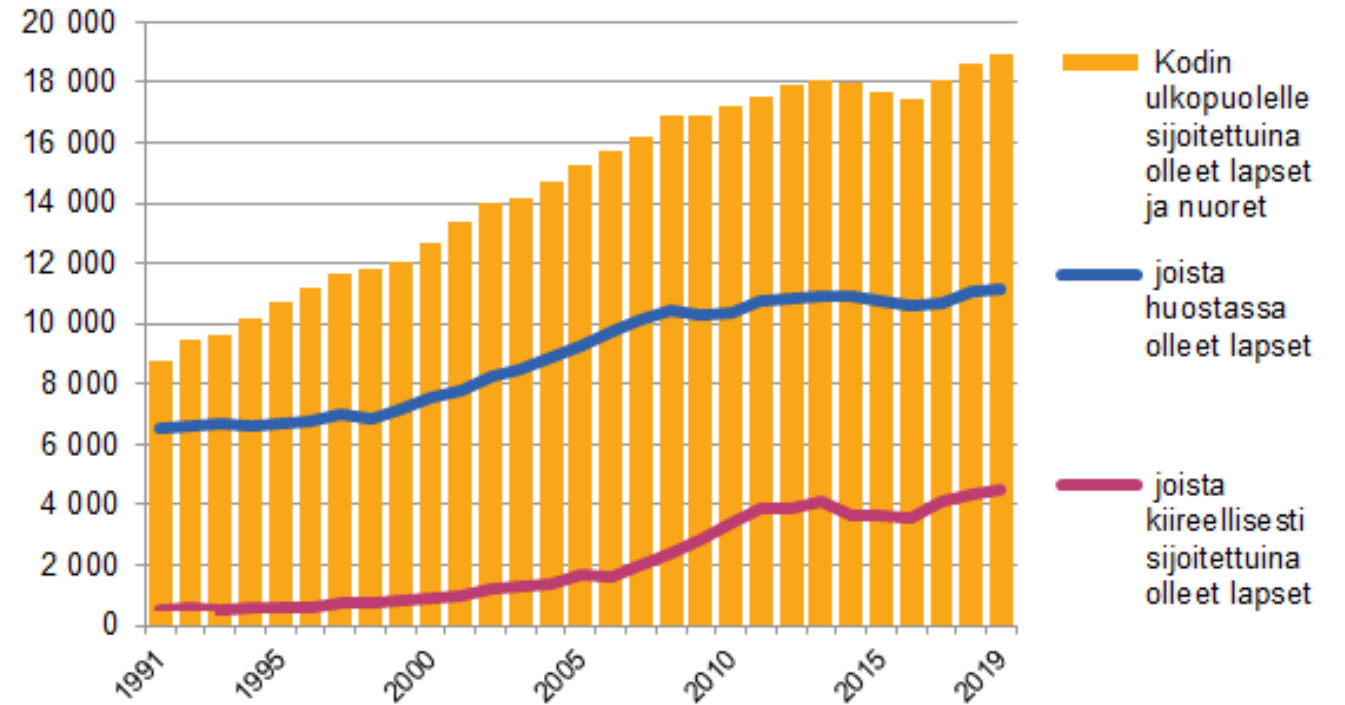
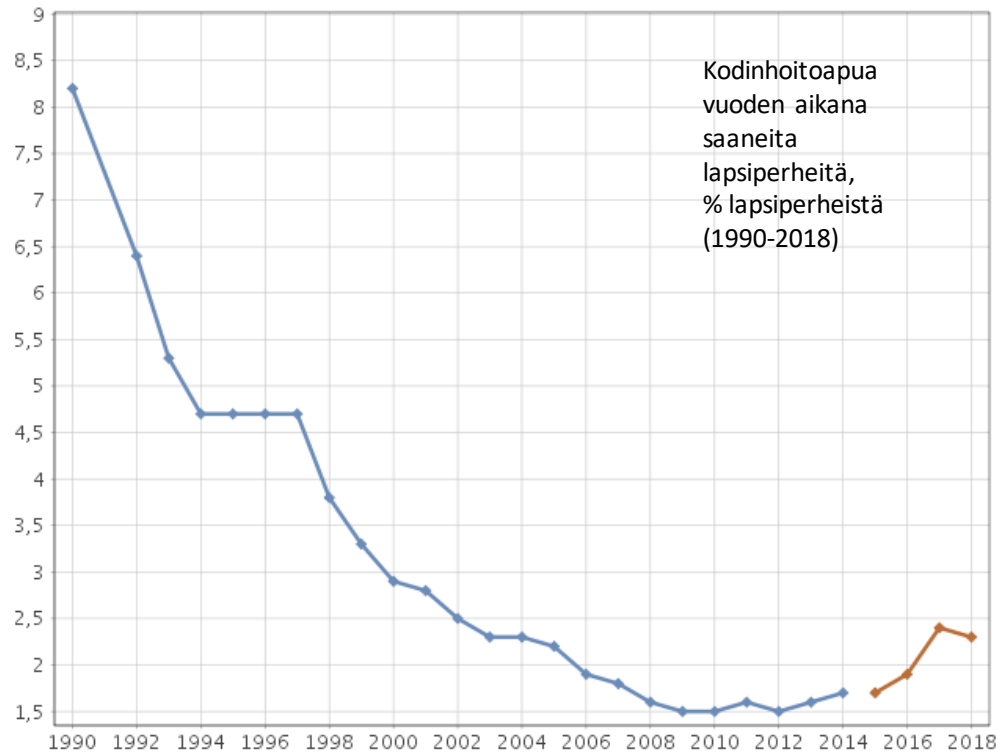
Sijaishuolto

Laitoshoito
Perhehoito

Jälkihuolto

Kun peruspalveluissa viilenee, lastensuojelussa kuumenee

Millaista todellisuutta rakennamme?

Samanaikainen kuuleminen ei tarkoita objektiivisuutta tai tasapuolisuutta. Tiedotusvälineellä on oikeus valita näkökulmansa ja haastateltavansa.

Valinnoilla on vaikutuksia.

Nuorisoriollisuus | Alaikäisten tekemien rikosten määrä Helsingissä ei ole kasvussa, paljastavat tilastot – Poliisia huolettavat ”hatkaajat” ja lisääntyneet teräaseet

Kolme äitiä pakeni Suomen lastensuojelua ulkomaille: ”Tätä lasta en anna viedä”

Miten lastensuojelusta tuli kyttäämistä? ”Yksikin väärin perustein puoskaroitu huostaanotto on liikaa”

Mirosta, 21, tuli lastenkodissa narkomaani – Joka kymmenes lastenkoti on rikkonut lakia, katso millaisia pulmia laitoksista on löytynyt

Perhe | Perheartikkelit

Lastenkotinuoret kertovat lohduttomista kokemuksistaan lastensuojelussa: ”Minulle hän on henkilö jolla on pussi päässä”

Väkivaltaisuuudet lastenkodeissa nostaneet lastensuojelun ongelmat esille
”Tilanne on katastrofaalinen”

7.08.2020 klo 19:59

Isän havahduttava kokemus: ”Siinä hetkessä, kun kuopus kääntyi hoitopöydällä ja tippui, perheestämme tuli lastensuojelutapaus”

Juho, 20, on lastensuojelun onnistumistarina

Juho sijoitettiin ensimmäisen kerran kiireellisesti, kun hän oli vain neljän viikon ikäinen. Hän on kuitenkin pärjännyt elämässä hyvin. Ja kiittää paljosta suomalaista lastensuojelua.

"Täällä mut ekaa kertaa nähtiin äitinä, joka välittää lapsistaan, vaikka oonkin ollut päihteidenkäyttäjä" – Anita selvitti, mitä lastensuojelun asiakkaat ajattelevat

🕒 19.10.2019 klo 12:40

Mia avasi rohkeasti suunsa neuvolassa – lastensuojeluilmoitus oli perheen pelastus: "Olen heille erittäin kiitollinen"

Nelli adoptoi Tiian, kun tämä oli 21-vuotias: "Raskas totuus on, että kaikki vanhemmat eivät halua lapsilleen hyvää"

Lastensuojelu on muutakin kuin huostaanottoa

Lastensuojelu NYT

Tuuli Kotisaari, johtava sosiaalityöntekijä, Vantaan kaupungin lastensuojelu

Ajankohtaiset (vai kesto?) teemat

Koronan vaikutukset
lastensuojeluun

Väkivalta ja päihteet
lastensuojelussa

Sijoitusten ja
lastensuojeluilmoitusten
määrä

Lakiuudistukset

Sosiaalityöntekijä ja –
ohjaaja resurssi

Innovaatiot ja työn
kehittyminen

Millainen uutinen saa hyvälle tuulelle?

- Rakenteellisten epäkohtien raportointi
- Työntekijöiden puolella seisominen
- Ammattitaidon nostaminen esille
- Avun hakemiseen kannustava kirjoitus
- Lasten ja nuorten äänen korostaminen
- Lastensuojelun kehityksen huomioiminen
(kehitys on aidosti ollut myönteistä ja huimaa!)

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

”Mitä te musta haluatte?” – Lastensuojelu nuorten silmin

Aino Taipalus

aino.taipalus@osallisuudenaika.fi

www.osallisuudenaika.fi

@osallisuudenaikary

@Osallisuudena

@osallisuudenaika

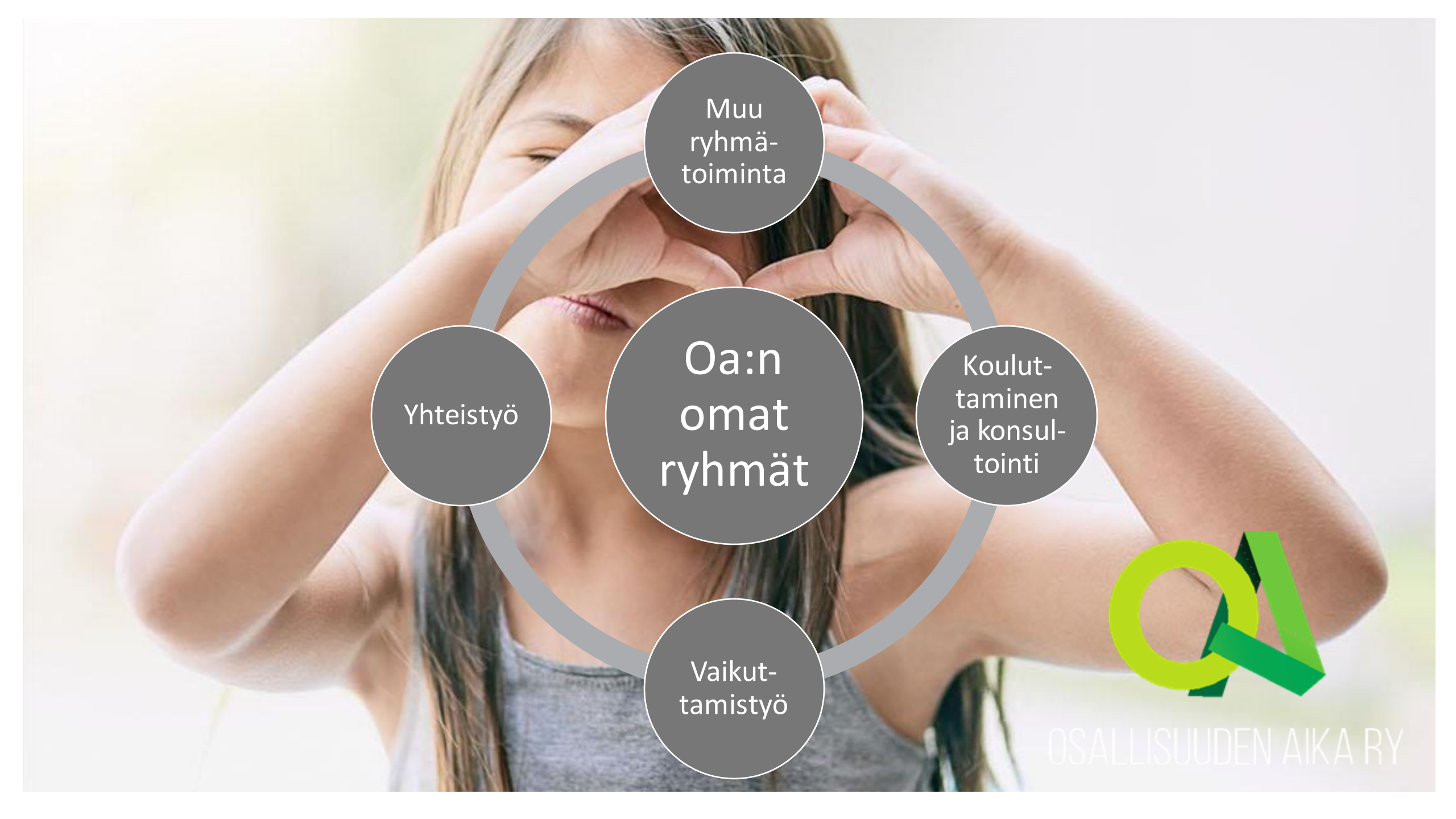
Mistä kaikki alkoi?

- Nuoret kehittäjät -ryhmä käynnistyi 2011 Helsingin läntisessä lastensuojelussa nuorten ja työntekijöiden yhteistyönä
- Asiakasnuoret ja ammattilaiset perustivat yhdistyksen 2014
- Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lastensuojelun asiakasnuorten äänen ja kokemusten esille nostamista sosiaalityössä yhteiskehittämisen avulla.
- Osallisuuden ajassa tämä tarkoittaa palvelujen kehittämistä ja tiedon tuottamista nuorten ja ammattilaisten yhteistyönä.
- STEA:n projektirahoitus vuosille 2016-2018, jatkorahoitus 2019
Pysyväisrahoitus 2020

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Muu
ryhmä-
toiminta

Yhteistyö

Oa:n
omat
ryhmät

Koulut-
taminen
ja konsul-
tointi

Vaikut-
tamistyö

OSALLISUUDEN AIKA RY

Yhteistutkimisen periaatteet

- Suhteessa tapahtuvaa toimintaa
- Tasavertainen ja avoin asiantuntijuus
- Yhteistoiminta- ja suunnittelu
- Luottamus ja tunteminen
- Vapaaehtoisuus
- Vaikuttaminen
- Voimaantuminen
- Eettisyys

Oma elämä paperilla – “Mitä te musta haluatte?”

- Lastensuojelun asiakkaana joutuu olemaan todella avoin aivan uusille ihmisille.
 - Ei aina osata itse rajata ja suojella sitä, mitä itsestään kertoo.
- Kun nuori kertoo elämästään, usein tarinaan liittyy muitakin. – Läheisten ja nuoren oma hyvinvointi ja suhde läheisiin voi vaarantua.
- Lastensuojelussa eläneet nuoret usein kantavat valtavaa leimaa mukanaan ja oman tarinan jakaminen voi parhaassa tapauksessa olla voimauttava kokemus.
 - Negatiiviset uutisoinnit nuorista voi vaikuttaa vahvasti oman itsetunnon rakentumiseen.

FAKTA: Ei, lastensuojelussa ei aina onnistuta, mutta useammin kuin luullaan. Tuodaan esille kehittämispaikkoja, mutta annetaan nuorille mahdollisuus löytää vertaisiaan ja nähdä toivoa tulevaisuudessa.

Konkreettisia kokemuksia median kanssa toimimisesta pienryhmäkeskustelussa

Mitä Osallisuuden aika ry voi tarjota?

Kokemuksen ääni

- Lastensuojelu ja mielenterveys
- Lastensuojelu ja sen käytännöt
- Lastensuojelu ja sen onnistumiset
- Lastensuojelun kokemus ja siihen liittyvät asiat
- Ajankohtaisiin aiheisiin kommentointia/nuorten mielipiteen esiintuontia. – Moniäänisyyttä.

Turvan nuorelle ja varmuuden toimittajalle

- Työntekijöiden kautta tieto nuorille
- Tuki nuorelle koko lehti jutun prosessin ajan
- Varmuus siitä, että nuori on oikeasti valmis kertomaan kokemuksistaan - Ei tule ”jälkipyykkiä”
- Nopean reagoinnin

Keitä ne on? Lastensuojelua kokeneiden vanhempien ääni

Lastensuojelukeskusliiton toimittajakoulutus 2.12.2020
Pauliina Lehtinen

VOIKUKKIA-toiminta eli Huostaanoton jälkeenkin vanhemmuus VOI KUKKIA

- Vertaisryhmämalli kehitetty Sininauhaliitossa, kun havaittiin, että huostaanotto on vanhemmille kriisi, joka vaatii oman käsittelynsä
- Koulutamme ohjaajia ja vertaisohjaajia VOIKUKKIA-ryhmiin ja tuomme vanhempien ääntä ja kokemuksia esiin.
- Kehittäjävanhempien ryhmä, jossa on tällä hetkellä 14 vanhempaa ympäri

Ne on niitä huonoja vanhempia, jotka ei huolehdi lapsistaan. Ei jaksa, viitsi, osaa tai muuten kykene. Niitä, jotka ei välitä lapsistaan (ja onko pahempaa rikosta ihmisyyttä vastaan?!? t. Äiti) Juoppoja, narkomaaneja ja mitä lie kriminaaleja. Niitten lapset kulkee likaisissa vaatteissa, tulee nälkäisinä päiväkotiin, lintsaa koulusta ja notkuu pihalla keskenään myöhään. Syövät mitä sattuvat, joutuvat katselemaan aikuisten riehumista, pelkäämään, pärjäämään itse. Ihan oikein, että niitten elämään on puututtu ja lapset pelastettu turvaan, oikeisiin koteihin. Ei ne vanhemmat ansaitse tulla kutsutuiksi äideiksi ja isiksi. Itsepä ovat valinneet, mitäs eivät huolehtineet ja välittäneet! Osa niistä valitsee päihteet mielummin kuin lapsensa. Ne jotka näkyvät julkisuudessa keskittyvät lähinnä rähisemiseen ja riidan haastamiseen ja tuntuvat saavan siitä jotain iloa, sen sijaan että pyrkisivät oikeasti muuttamaan asioita...

1/2

Huostaanotettujen lasten vanhemmat. Kenelläpä ei syntyisi heti päässäni mielikuvaa siitä, keitä he ovat. Niin tiukassa istui ennakkoluulot minunkin päässäni, että meni vuoden verran, ennen kuin tajusin kuuluvani tuohon ryhmään. Löysin vertaisryhmän kaupungistani ja mietin uskallanko lähteä mukaan. Mielikuva ”niistä vanhemmista” oli niin vahva, että melkein jätin menemättä, vaikka kovasti tukea halusinkin. Mitä yhteistä minulla voisi olla heidän kanssaan?

Olen kiitollinen että uskaltauduin. Jälkikäteen ajatellen se oli yksi parhaita ja merkittävimpiä ratkaisuja, joita olen tehnyt koko lastensuojelunprosessimme aikana.

Toisten huostaanotettujen lasten vanhempien ja läheisten kohtaaminen auttoi minua näkemään oman tilanteeni uudella tavalla. Tajusin, etten olekaan ainoa. Ja ettei otsassani olekaan kirkuva *epäonnistunut* -kylttiä, kun ei sitä näkynyt muillakaan. Muiden samantapaisessa tilanteessa olevien ihmisyyden näkeminen auttoi pikkuhiljaa näkemään taas ihmisyyden itsessäni.

2/2 Kirjasta ”Kun joka makaroniin pitää mahtua pöytätävät” – Hetkiä ja tarinoita huostaanotettujen lasten vanhempien elämästä

Tutustuin hyvin kirjavaan joukkoon ihmisiä, joista yhdenkään tarina ei vastannut yllä kirjoittamaani mielikuvaa. Voi olla, että tuota mielikuvaakin vastaavia perheitä on, mutta samaan lokeroon mahtuu iso joukko monenlaisia äitejä, isiä, isovanhempia, Vanhempia isolla V:llä. Ihmisiä, jotka rakastavat ja välittävät.

Tarinat huostaanotosta vaihtelevat, samoin olosuhteet niiden taustalla. Huostaanottoon johtaneet tapahtumasarjat ovat monimutkaisia ja vaikeasti hahmotettavissa. Monesti kyse on elämän kriiseistä, jotka eivät valikoi kohteitaan, ne voivat tapahtua kenelle tahansa.

Naapuri, työkaveri, ystävä,
johtaja, kaupan kassa,
bussikuski, sairaan-
hoitaja, insinööri.

-Mareena

Häpeä ja leima

- Vanhemmat kokevat lastensuojelun asiakkuuden leimaavan heidät huonoiksi vanhemmiksi, erityisesti jos päädytään huostaanottoon
 - Apu voi jäädä hakematta häpeän pelossa tai vanhempi voi jäädä yksin, kun ei ole ketään jolle puhua
 - Mielikuvat rakentavat todellisuutta ja muokkaavat asenneilmapiiriä
- ”Tuntuu väärältä, että kun olen hakenut lapselleni apua ja tehnyt kaiken mitä on pyydetty ja lopulta tehnyt vanhempana suurimman uhrauksen ja suostunut lapsen huostaanottoon ja siihen, että joku muu kasvattaa lastani, koska se on ollut lapsen etu, saan päälleni huonon vanhemman leiman.”*

Lastensuojelu voi koskettaa ketä tahansa

- Lastensuojelun syitä ei tilastoida ja tutkittua tietoa on vähän
- Lastensuojelu voi koskettaa ketä tahansa, silti mielikuva vanhemmista, jotka kaltoin kohtelevat lapsiaan tai jättävät nämä heitteille, on vahva
- Toiminnassamme näkyy esimerkiksi
 - Nepsy-kirjolla olevat lapset ja nuoret
 - Nuorten lisääntyneet huostaanotot, päihteet, hatkat
 - Muiden palveluiden huono tilanne ja ajautuminen lastensuojeluun

Hyvä huomioida vanhempia haastatellessa

- Lapsen oikeusturva, onko vanhemmalla lupa puhua lapsen asioista?
- Huostaanotto voi aiheuttaa traumaattisen kriisin. Onko vanhemmalla ”tilanne päällä”? Missä kriisin vaiheessa vanhempi on haastatellessa?
- Vanhemman tuki ennen haastattelua, haastattelun aikana ja sen jälkeen. Entä kun juttu ilmestyy?
- ”Haastattelukrapula”, kun joku on kiinnostunut ja haluaa kuulla vanhemman tarinan, hän ei välttämättä pysty säätelemään mitä haluaa julkisuuteen ja mitä ei. Mahdollisuus muokata sanomisiaan jälkikäteen.

Muistilista toimittajalle ja yhteystietoja

MUISTILISTA
TOIMITTAJALLE

MITEN KIRJOITAN LASTENSUOJELUSTA EETTISESTI?

NUOREN TOIVEET:

- Kerro minulle selkeästi, mihin teet haastattelua ja millä näkökulmalla.
- Älä leimaa! Olen ihminen, en "tapaus" tai "ongelma".
- Muista, että nuori on nuori: muistuta hänen oikeuksistaan.
- En toivo kiiltokuvaa, mutta en myöskään sensaatiota.
- Arvostan sitä, jos tarkistat, saanko tukea jutun ilmestyessä.

TYÖNTEKIJÄN TOIVEET:

- Kunnioita sitä, että vaikka lastensuojelu on julkista, asiakkaiden asiat eivät ole.
- Muista, että lastensuojelu on paljon muutakin kuin huostaanottoja. Myös ehkäisevä työ on jutun arvoista.
- Kritiikki kehittää, syylistäminen ei.
- Juttu, joka kannustaa avun hakemiseen, ilahduttaa!

VANHEMMAN TOIVEET:

- Kun kerrot elämästäni, kohtele minua ihmisenä.
- Muista, että huostaanotto on aina kriisi koko perheelle.
- Lastensuojelu voi olla myös perheen paras tuki ja turva. Kerrothan myös onnistumisista.
- Muistuta lähdesuojasta, sillä se ei välttämättä ole minulle tuttu.

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

MITEN KIRJOITAN LASTENSUOJELUSTA EETTISESTI?

"Lasten ja nuorten asioista kertominen on olennainen osa toimitusten työtä, ja heillä on myös oikeus tulla kuulluksi mediassa."

Julkisen sanan neuvosto,
periaatelausuma 10.12.2014.

Viranomaisen toiminta on ensisijaisesti julkista. Perustuslain (731/1999) julkisuusperiaate

Viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja annettava tietoa julkisista asiakirjoista. Julkisuuslaki (621/1999)

Asiakasta ja asiakkuutta koskeva tieto on salassa pidettävää. Sosiaalihuollon asiakaslaki (812/2000)

Lastensuojeluaiheiseen juttuun voi olla hankalaa löytää haastateltavia. Lastensuojelun ammattilaisilla on velvoite kertoa lastensuojelusta ja kohtaamistaan epäkohdista, mutta he saattavat epäröidä pohtiessaan asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä salassapitoa, tai heiltä voi puuttua johdon tuki. Asiakas puolestaan voi olla hauraassa elämäntilanteessa tai pohtia läheisten tunteita. Järjestöjen kautta löytää kokemusasiantuntijoita, jotka ovat jo käsitelleet tilannetta ja joilla on tukea tarjolla.

Journalistin ohjeet toimivat ohjenuorana myös lastensuojelusta kirjoittaessa, mutta ne eivät välttämättä ole haastateltaville tuttuja. Voi olla hyödyllistä muistuttaa, että myös toimittajan ammattietiikan mukaisesti huomioidaan yksityisyyden suoja, julkistakin aineistoa julkaistaessa. Erityistä varovaisuutta noudatetaan, kun haastateltavat ovat alaikäisiä. Lapsen oikeusturvasta tulee aina huolehtia!

Alle 7-vuotias tarvitsee aina huoltajan luvan

7-14 -vuotiaiden haastatteluun ja kuvaamiseen on pyydettävä lupa huoltajalta (paitsi julkisissa tilaisuuksissa)

15 -vuotiaalla on yleensä oikeus päättää itse esiintymisestään julkisuudessa

Kysy lisää!

Lastensuojelun Keskusliitto: www.lskl.fi/medialle

Osallisuuden aika: osallisuudenaika.fi

Kasper ry: www.suomenkasper.fi/lastensuojelu

Kysy lisää!

Lastensuojelun Keskusliitto:

Juuli Hurskainen, p. 050 3533480, juuli.hurskainen@lskl.fi

Annukka Paasivirta, p. 040 647 2515, annukka.paasivirta@lskl.fi

www.lskl.fi/medialle

Osallisuuden aika:

Aino Taipalus, aino.taipalus@osallisuudenaika.fi

www.osallisuudenaika.fi

Kasper ry:

Pauliina Lehtinen, p. 040 5774278, pauliina.lehtinen@suomenkasper.fi

www.suomenkasper.fi/lastensuojelu

Vantaan lastensuojelu:

Tuuli Kotisaari, p. 040 7341743, Tuuli.kotisaari@vantaa.fi

www.vantaa.fi/terveys- ja_sosiaalipalvelut/lapsiperheiden_palvelut/lastensuojelu

